

Αναχρονιστική έννοια ο εγκεφαλικός θάνατος;

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η εισαγωγή της έννοιας του εγκεφαλικού θανάτου δημιούργησε ένα μεγάλο πλήθος αντικρουόμενων πολλές φορές απόψεων, μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας, βασισμένων σε ένα επίσης μεγάλο πλήθος

επιχειρημάτων. Συνεχίζουμε την παράθεση των απόψεων αυτών που ξεκινήσαμε στο προηγούμενο άρθρο μας.

Ότι η βιολογική ολοκλήρωση (απαρτίωση) δεν απαιτεί την ύπαρξη απαρτιούντος - οργάνου - όπως μερικοί θεωρούν τον εγκέφαλο - αποδεικνύεται από την περίπτωση των εμβρύων, τα οποία βρίσκονται σε πρώιμα στάδια της ανάπτυξής τους, προ του σχηματισμού του εγκεφάλου. Στο έμβρυο στο οποίο δεν έχει σχηματισθεί ακόμα ο εγκέφαλος ενυπάρχει όλη η δυνατότητα να αναπτύξει όλες τις ανατομικές του δομές και τις προορισμένες γι' αυτές τις δομές, λειτουργίες. Η απαρτιωτική ενότητα του σώματος δεν προέρχεται από τον εγκέφαλο ούτε χάνεται με την καταστροφή του εγκεφάλου. Επιπλέον η καταστροφή του οργάνου δεν εξαφανίζει την δυνατότητα άσκησης της συγκεκριμένης λειτουργίας, η οποία εδράζεται στο βαθύτερο, οντολογικό επίπεδο, αλλά απλώς εμποδίζει την εκδήλωση της λειτουργίας αυτής, η οποία στο προσεχές μέλλον είναι ενδεχόμενα να εκτελεσθεί με την βοήθεια της βιοϊατρικής τεχνολογίας.¹⁵⁶

Επίσης ο Dr. Alan shewmon υποστηρίζει ότι εκτός από τον εγκέφαλο και νωτιαίος μυελός επιτελεί ολοκληρωμένες και ρυθμιστικές λειτουργίες, με αποτέλεσμα η νέκρωση του εγκεφάλου να μην σημαίνει κατ' ανάγκη και παύση όλων των ολοκληρωμένων λειτουργιών του οργανισμού.

Ο αντίλογος που παραθέτει η νευρολογική σχολή είναι ότι η επιτέλεση των ολοκληρωμένων λειτουργιών δεν αποτελεί το μόνο στοιχείο συνεισφοράς του εγκεφάλου στη λειτουργία του οργανισμού ως όλου. Εκτός των ολοκληρωμένων λειτουργιών ο οργανισμός για να ζήσει ως όλον απαιτεί, την αυτόνομη καρδιοαναπνευστική λειτουργία και την λειτουργία της συνείδησης, (για την συνείδηση θα αναφερθούμε σε ειδικό κεφάλαιο της εργασίας μας) κάτι που μόνο ο εγκέφαλος δίνει. Ο νωτιαίος μυελός επιτελεί κάποιες ολοκληρωμένες ή ρυθμιστικές διεργασίες, αλλά δεν υποστηρίζει ούτε την καρδιοαναπνευστική λειτουργία ούτε πολύ περισσότερο την συνείδηση στον άνθρωπο.¹⁵⁷

Η πιο έντονη κριτική που έχει δεχθεί η έννοια του εγκεφαλικού θανάτου προέρχεται από τον καθηγητή παιδιατρικής αναισθησιολογίας στο Harvard, **Robert Truog**, ο οποίος υποστηρίζει ότι ο εγκεφαλικός θάνατος αποτελεί εντελώς αναχρονιστική έννοια, που επιτέλεσε τον προορισμό του σε μια εποχή που δεν υπήρχαν επαρκή κριτήρια για να προσδιορίσουν την διατήρηση ή την διακοπή της μηχανικής υποστήριξης ατόμων με σοβαρές εγκεφαλικές κακώσεις. Στην ουσία αποτελεί μια νομική μηχανή που διευκόλυνε συγκεκριμένες ιατρικές πράξεις, τώρα όμως που η ιατρική διαθέτει πλέον τέτοια κριτήρια, δεν μας χρειάζεται ο εγκεφαλικός θάνατος.

Εκείνο που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι ότι σχετικά με τη δωρεά απλών, ζωτικών οργάνων, ο Robert Truog υποστηρίζει πως η αφαίρεση δεν πρέπει να βασίζεται στο θάνατο του δότη αλλά σε άλλα κριτήρια, όπως η οριστική απώλεια της συνείδησης και η συναίνεση του δότη ή των συγγενών του.¹⁵⁸ Είναι σαφές ότι ο Robert Truog υποστηρίζει την παραπάνω άποψή του προκειμένου να διευρυνθεί το φάσμα των δοτών οργάνων και έτσι να διευκολυνθεί η εξεύρεση μοσχευμάτων. Απορεί βέβαια κανείς, πως ενώ η σκέψη του ακολουθεί μια καθαρώς ευθανασιακή κατεύθυνση, μεταξύ των εν Ελλάδι αμφισβητούντων του εγκεφαλικού θανάτου προβάλλεται ως η αυθεντία στο θέμα και ο καθ' ύλην αρμόδιος να αποφανθεί.¹⁵⁹

Ο Robert Truog στην διεθνή ιατρική κοινότητα θεωρείται ως μια προσωπικότητα που εκφράζει μια ακραία φιλοσοφική θέση στο θέμα του εγκεφαλικού θανάτου και τη χρήση οργάνων για μεταμόσχευση. Ποια όμως είναι η θέση του καθηγητή για τον εγκεφαλικό θάνατο; Εδώ οι απόψεις μεταξύ των ειδικών διίστανται. Ο Καθηγητής εντατικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Σεραφείμ Νανάς στο βιβλίο του «εγκεφαλικός θάνατος»¹⁶⁰ τονίζει ότι όλα τα άρθρα του καθηγητή Truog που αναφέρονται στον εγκεφαλικό θάνατο είναι ανασκοπήσεις και οι θέσεις του σχετικά με τον εγκεφαλικό θάνατο και τον θάνατο είναι φιλοσοφικές.

Ο καθηγητής Truog, συνεχίζει ο κ. Νανάς υποστηρίζει ότι πρέπει να εγκαταλείψουμε τον εγκεφαλικό θάνατο, καθώς δεν μας χρειάζεται πια, καθώς μπορούμε να πάρουμε όργανα και από άλλες καταστάσεις, όπως η φυτική κατάσταση και τα ανεγκέφαλα παιδιά. Η προσπάθειά του είναι να ταυτίσει την φυτική κατάσταση με τον εγκεφαλικό θάνατο, με σαφώς ομολογούμενο σκοπό την αύξηση προσφοράς οργάνων για μεταμόσχευση. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί ο καθηγητής Truog για να ταυτίσει τον εγκεφαλικό θάνατο με την φυτική κατάσταση δεν έχουν γίνει αποδεκτά από την ιατρική κοινότητα ούτε φαίνεται να γίνουν, καθώς η φυτική κατάσταση όπως αναφέραμε είναι ξεχωριστή οντότητα, σαφώς διαφορετική του εγκεφαλικού θανάτου και μόνο όσοι είναι υπέρ της ευθανασίας θα μπορούσαν να συγχέουν τις δύο καταστάσεις. Ο καθηγητής Truog επικαλείται τον ρόλο της φιλοσοφίας και της θρησκείας για να γίνει πειστικός στην καθιέρωση της ευθανασίας, ταυτίζοντας τον εγκεφαλικό θάνατο με την φυτική κατάσταση.¹⁶¹

156 Shewmon DA. Recovery from "Brain death": "A neurologist's apologia Linacre Quarterly", February 1997, 31-96, σελ. 72-75, και βλ. Καρακατσάνης Κ. μν.εργ. σελ. 115-116

157 Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν.εργ. σελ. 251

158 Truog. R.D., "is it time to abandon brain death?", *Hastings center report* 1997, 23:18-24, και Χατζηνικολάου μν.εργ. σελ.250

159 Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, *Βλ. μν. εργ. σελ. 250*

160 Νανάς Σεραφείμ, «Εγκεφαλικός Θάνατος», εκδόσεις Αθ. Σταμούλη, Αθήνα 2006, σελ. 60

161 Νανάς Σεραφείμ, *βλ. μν. εργ. σελ. 59-60*

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης "Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ", του θεολόγου και νοσηλευτή **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.